

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaihe/ Lausunto kaavaluonnoksista ja niiden valmisteluaineistosta

259/10.02.00/2019

Kunnanhallitus 21.02.2022 § 44

Valmistelija: rakennustarkastaja

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen luonnosvaihtoehdot ja valmisteluaineisto ovat maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n ja -asetuksen 30 §:n mukaisesti julkisesti nähtävillä 11.1.–14.3.2022 Pohjois-Savon kuntien toimistoissa ja internetsivuilla, Pohjois-Savon liitossa sekä liiton verkkosivuilla osoitteessa www.pohjois-savo.fi/psmk2040. Selvitysaineisto on nähtävillä vain verkkosivuilla.

Kaavassa käsitellään seuraavia teemakokonaisuuksia:

1. aluerakenne, asuminen ja elinkeinojen kehittäminen
2. liikennejärjestelmä
3. viherverkosto ja luonnon monimuotoisuus
4. luonnonvarat
5. kulttuuriympäristö
6. energia, yhdyskuntateknikka ja tekninen huolto
7. muut teemat.

Läpileikkaava teema on ilmastonmuutos.

Pohjois-Savon liitto pyytää kunnan lausuntoa kaavaluonnoksista ja niiden valmisteluaineistosta 14.3.2022 mennessä.

Päätösesitys

Vs. kunnanjohtaja:

Sonkajärven kunta ei anna asiassa lausuntoa, koska valmistelija ei ole valmistellut päätösesitystä.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti päätti, että kunnanhallitus käsittelee asian kokouksessaan 7.3.2021 klo 18.00 (Teams-kokous). Kunnanhallitus päätti pyytää Sukevan aluelautakunnalta lausuntoa asiasta.

Kunnanhallitus 07.03.2022 § 53

Sukevan aluelautakunta on kokouksessaan 22.2.2022 § 6 antanut seuraavan lausunnon:

"Sukevan taajamaan ja vaikutusalueeseen kohdistuu useita alueen maankäyttöön ja toimintoihin liittyviä osa-alueita maakuntakaavaan 2040 kaavaluonnoksessa ja nähtävillä olevassa valmisteluaineistossa. Niistä tärkeinä nousevat esille

1. aluerakenne, asuminen ja elinkeinojen kehittäminen
2. liikennejärjestelmä
3. viherverkosto ja luonnon monimuotoisuus
4. luonnonvarat
5. kulttuuriympäristö
6. energia, yhdyskuntatekniikka ja tekninen huolto

Maakuntakaavan 2040 lausuntoaineistoa on vertailtu VE 1 Kyvykäs uudistaja ja VE 2 Rohkea kasvaja maakuntaluonnosperiaatteiden mukaisesti.

Sukevan taajaman ja sen lähialueelle kohdan 1. aluerakenteen, asumisen ja elinkeinojen kehittämisen näkökulmasta VE 2 Rohkea kasvaja kaavaluonnos tukee Sukevan taajamarakenteen toimintoja paremmin. Elinkeinojen kehittymistä edistää valtatie 5:n läheisyys, lisalmi-Kajaani ratayhteyden ylläpito ja sen parantaminen sekä Viitostiekäytävän vaikutus Sukevan alueen palveluihin. Työpaikka-alueina taajamapalveluiden lisäksi on tavoitteena vahvan maa- ja metsätalouden edellytysten turvaaminen ja huoltovarmuus elintarviketuotannossa. Sukevan vankilan säilyminen turvaa monipuolista työpaikkatarjontaa Sukevalla ja se on hyvin merkittävä työnantaja Sonkajärvellä.

Kohdan 2. liikennejärjestelmän osalta ei VE 1 ja VE 2 mallien osalta ole suurta eroa Sukevan alueen osalta. Valtatie 5:n ylläpidon merkitys on suuri Sukevan taajamalle ja siksi Sukevantien liittymä / valtatie 5:n pohjoisen kääntymiskaista palvelee koko valtatie 5:n liikennettä ja liikennöittävyttä. Maatalouden alkutuotannolle on erittäin tärkeää sorapintaisten yhdysteiden kantavuudet ja ylläpidon hyvä hoito.

Kohdan 3. viherverkosto ja luonnonmonimuotoisuudessa ja kohdan 4. luonnonvaroissa VE 2 Rohkea kasvaja, luonnonsuojelun ja virkistykseen teemakartan mukaan, tukee se paremmin Sukevan alueen merkittävien järvi- ja luontoalueiden säilymistä. Sukevan alueen kannalta on erittäin merkittävää Järvenpään vedenottamon pohjavesivarantojen säilyminen ja riittävyys sekä metsätalousalueiden kestävä kehityksen periaatteiden mukainen käyttö. VE 2:ssa maakunnallisen energiaturvetuotannon energiakäyttö vähentyy, mutta siirtymäaikaa on osoitettu kuivike- ja kasvuturpeen tuotannolle.

Sukeva-Sonkajärvi välinen moottorikelkkareitti tulee lisätä maakuntakaavakartta VE 2:een (kuva 27). Sen tarve on todettu laajasti ja toteutus on lähivuosina kunnan investointisuunnitelmassa.

Kohdan 6. energia, yhdyskuntatekniikka ja tekninen huolto osiossa Sukevalle on osoitettu hyvin merkittävästi tuulivoimapotentialiaa. Alueelle esitetyt tuulivoimahankkeet sijoittuvat pääosin Kainuun maakunnan ja Vieremän kunnan rajojen läheisyyteen. Koska tuulivoimahankkeista suurin osa on valtatie 5:n länsipuolella toistensa läheisyydessä, niiden yhteinen ympäristövaikutusten kokonaisarviointi on tarkoituksenmukaista. Lisäksi laajempaa harkintaa tulee tehdä erityisesti Honkamäen tuulivoimapuiston osalta. Sukevan osayleiskaavan yhteydessä on esitetty biokaasulaitoksen rakentamismahdollisuus tulee säilyä myös maakuntakaavassa."

Valmistelija on antanut seuraavan luonnoksen Sonkajärven kunnan lausunnoksi:

"Maakuntakaavasta on laadittu kaksi luonnosvaihtoehtoa: VE1 Kyvykäs uudistuja ja VE2 Rohkea kasvaja.

Luonnosvaihtoehdot eroavat toisistaan siten, että Kyvykkäässä uudistujassa väestötavoite 242 000 asukasta ja Rohkeassa kasvajassa 260 000 asukasta. Ilmastomuutoksen osalta Kyvykäs uudistuja on tavoitteiltaan kunnianhimoisempi tavoitellen siihen sopeutumisen lisäksi myös ilmastomuutoksen hillintää. Aluerakenteen osalta Kyvykäs uudistuja tavoittelee laajempaa maakunnallista perspektiiviä, kun taas Rohkeassa kasvajassa otetaan tavoitteeksi kaupunki- ja taajamakeskeisyyden lisäksi ohjata kyläverkkoa. Raide- ja vesiliikenteen osalta Kyvykkäällä uudistujalla on korkeammat kehittämistavoitteet kuin Rohkealla kasvajalla.

Yhteenvedona todettakoon, että Kyvykäs uudistuja pitäytyy maakunnallisessa ja valtakunnallisessa suunnittelutasossa, kun taas Rohkeassa kasvajassa on otettu myös seudullisia suunnittelukysymyksiä ratkaistavaksi. Kyvykäs uudistuja ennakoi Maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta, kun taas Rohkea kasvaja pitäytyy nykyisen lainsäädännön ohjausvaikutuksissa.

Kehittämisperiaatteet

VE1 Kyvykäs uudistaja kehittämisperiaatemerkintöjen osalta Sonkajärveä koskevat viitoskäytävän kehittämisvyöhyke, joukkoliikenteen alempi kehittämisvyöhyke, maaseudun kehittämisvyöhyke, virkistys- ja matkailun kohdemerkinnällä Jyrkän, Nurmijoen ja Haapajärven alueet sekä viherverkostot.

VE2 Rohkea kasvaja luontomatkailun virkistys- ja matkailuvyöhyke osoitettaisiin kuten nykyisin maakuntakaavassa. Kunnan näkökulmasta VE1 Kyvykäs uudistaja nähdään parempana vaihtoehtona. Kunnan näkökulmasta on syytä harkita Volokinpohjan lisäämistä virkistys- ja matkailumerkinnällä.

Aluerakenne, asuminen ja elinkeinot

VE1 Kyvykäs uudistuja on aluerakenteen osoittamisessa yleispiirteisempi ja jättää enemmän kuntakaavoituksen ratkaistavaksi. VE2 Rohkea kasvaja osoittaa kyllä ja antaa niille suunnittelumääräyksiä. Sonkajärven kunnan näkökulmasta aluerakenteen ohjauksessa VE1 Kyvykäs uudistaja ratkaisut ovat tältä osin tavoiteltavampia ja maakuntatasoon paremmin soveltuvia.

Kaavakartalle on osoitettu taajamista erillisiä työpaikka-alueita kohdemerkinnällä ja Sonkajärven osalta merkintä on osoitettu Sukevan vankila-alueelle. Virkistyskalastus kohdemerkinnällä on osoitettu kalastusmatkailualueena Haajaistenjärvi, Nurmijoki ja Matkusjoki. Matkailun kohdemerkinnällä on osoitettu Jyrkän ruukki. Kunnan näkökulmasta em. merkinnät ovat oikeansuuntaiset.

Maa- ja metsätalousalueelle on osoitettu elinkeinon vaikuttavia

merkintöjä. Merkinnoilla osoitetaan ulkoilun ohjaamistarvetta ohjaavia alueita ja erityisiä ympäristöarvoja omaavia alueita. Voidaankin kysyä, onko maakuntakaavatasolla tarve osoittaa näitä merkintöjä?

Liikennejärjestelmä

Liikennejärjestelmän osalta Sonkajärven kunnan näkökulmasta tärkeimpiä ovat kaava-aineistoissa esitetyt kehitettävät liikenneväylät ja liikkumismuodot. Raide-, tie-, vesi- ja lentoliikenne on vähintään nykyisen tasoisena huomioitu. Tärkeänä kehitettävänä kohteena on osoitettu Savon Radan kehittäminen kaksiraiteisena ja myös mahdollisuus raideliikenteen kehittämiseen tavaraliikenteen sekä henkilöliikenteen osalta. Näiden kehittämistavoitteiden osalta on hyvä, että merkinnät tukevat laajasti kehittämistavoitteita.

VE1 Kyvykäs uudistajassa Sonkajärven osalta on osoitettu yhdysteiksi huoltovarmuuden kannalta merkitykselliset tiet: nro 16296 (Raudanjoki) sekä nro 16299 (Sukeva-Halla-aho). Matkailukohteiden merkittävän saatavuuden kannalta on osoitettu yhdystieksi nro 5862 (Poromäki-Laakajärvi). Kyseiset merkinnät ovat kunnan näkökulmasta perusteltuja.

Terminaalialuevaraukset ovat yleispiirteisiä. Sonkajärven kunnan alueelta Sukevalla on merkintä tavaraliikenteen terminaalialue sekä Kauppilanmäessä rautatien kuormauspaikka, joiden merkinnät ovat perusteltu. Vesiväyläyhteyksiä ei Sonkajärvelle ole osoitettu, mutta vastaavasti melontareitit ovat.

Viherverkosto ja luonnon monimuotoisuus

VE1 Kyvykäs uudistaja sisältää viherverkosto merkintöjä, jotka koskettavat Sonkajärven kunnan laajoja alueita. Nämä verkostot ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta ja ekologisina käytävinä. Huomioitava kuitenkin on, että jos maa- ja metsätalousalueita kuuluu osaksi viherverkostoja, alueella ei elinkeinotoiminnan harjoittaminen vaarannu. Sonkajärven kunta näkisi hyvänä, että kuntarajat ylittävät moottorikelkka- ja retkeilyreitistöt esitettäisiin maakuntakaavassa.

Nykyisessä maakuntakaavassa on osoitettu hiljaiseksi alueeksi Nurmijoen varteen sijoittuva alue, jonka nimikettä ollaan muuttamassa luonnonrauha-alueeksi. Aluerajausta on vielä käytävä tarkemmin läpi ja selvitettävä hiljaisuuden kriteerit.

Luonnonvarat

Kaavakartalle on osoitettu maa-ainestenottoalueet, turvetuotantoalueet, mineraalipotentiaalisuusalueet ja pohjavesialueet. Näiden kaavamerkintöjen merkitystä maakunnallisen tason merkintöinä tulisi perustella. Turpeen käytön alasajoa tulisi vielä miettiä jo huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Pintavesien kuntoa koskien maakuntakaavaluonnoksissa annetaan yleisiä suunnittelumääräyksiä. Tavoitetilaksi tulee asettaa VE 2 Rohkea kasvaja

mukaisesti vähintään hyvä.

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön osalta merkittävä uusi asia on modernin rakennusperinnön inventoinnin ja arvotuksen valmistuminen maakuntatasoisena. Sonkajärven kunnan alueelle on arvotettu maakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi Sonkajärven kirkonkylän koulu ja Sonkajärven kunnan nykyinen pääkirjasto. Sonkajärven kunta esittää kirkonkylän koulun poistamista nähtävillä olevasta kaavaluonnoksesta. Muutoin kulttuuriympäristöä koskevista merkinnöistä ei kunnalla ole lausuttavaa.

Energia, yhdyskuntateknikka ja tekninen huolto

Tuulivoima nousee vahvaksi teemaksi maakuntakaavassa siten, että VE1 Kyvykkäässä uudistujassa on maakuntatasolla osoitettu kunnianhimoisemmat tavoitteet tuulivoiman toteutumiselle kuin VE2 Rohkeassa kasvajassa. Sonkajärven osalta molemmissa kaavaluonnosvaihtoehdoissa on esitetty Sonkajärven sekä Vieremän alueelle sijoittuva Kurvilankankaan tuulivoima-alue, jossa hanke on jo meneillään. Samoin molemmissa vaihtoehdoissa on uusina potentiaalisina tuulivoima-alueina nostettu Honkamäen sekä Palomäen alueet. Alun perin Sonkajärven kunnan alueella oli jatkotarkastelussa huomattavasti enemmän potentiaalisia alueita, joista kuitenkin edellä mainitut on nostettu kaavaluonnosaineistoon. Kainuun puolelle ollaan laatimassa tuulivoimamaakuntakaavaa, jossa on esitetty potentiaalisia tuulivoima-alueita useita mm. välittömästi Sonkajärven ja Kainuun rajamaille. Kyseisten alueiden osalta tulee selvittää tarkemmin tulevaisuudessa ympäristövaikutusten arvioinneissa mm. Sukevan taajaman sekä vankilan alueen mahdolliset ympäristövaikutukset sekä huomioida tarvittaessa Pohjois-Savon maakuntakaavassa.

Sähkönsiirtolinjojen osalta on jätetty pois myös maakunnallisesti merkittävät sähkönsiirtolinjat mm. järvilinja (Vaala-Joroinen). Maakunnallisesti merkittävät sähkönsiirtolinjat tulee merkitä kaava-aineistoon.

Muuta

Sonkajärven kunta pyytää, että tulevat nähtävillä olevat kaava-aineistot toimitetaan Sonkajärven kunnantalon lisäksi myös Sonkajärven toisessa taajamassa sijaitsevaan Sukevan asiointipisteeseen. Toivottavaa on myös, että jatkossa voidaan järjestää useampia yleisö- ja informaatiotilaisuuksia. Omalta osaltaan Sonkajärven kunta edellyttää jatkossa, että Pohjois-Savon liitto pyytää viranomaislausuntoa myös Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä, joka on neljän kunnan yhteinen ympäristöterveydenhuollon sekä ympäristönsuojelun viranomainen."

Päätösesitys

Kunnanjohtaja:
Kunnanhallitus hyväksyy edellä olevat Sukevan aluelautakunnan lausunnon ja valmistelijan lausuntoluonnoksen Sonkajärven kunnan lausunnoksi Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen

kaavaluonnoksista ja valmisteluaineistosta.

Asian käsittely: Rakennustarkastaja esitteli asiaa kunnanhallitukselle.

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen. Kunnanhallitus yksimielisesti päätti lisätä lausuntoon seuraavan: Kangaslammin koulu poistetaan maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristön kohteiden listalta.
